

Motion till riksdagen 2025/26:4139

av Rickard Nordin m.fl. (C)

med anledning av prop. 2025/26:238 Ny myndighet för miljöprövning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöprövningsmyndigheten ska ha ett bredare uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med de ytterligare förslag som behövs för att den nya miljöprövningsmyndighetens roll ska bli stark och tydlig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Regeringen har i propositionen lagt fram förslag för att inrätta en ny myndighet för miljöprövning. Syftet att skapa en mer effektiv, förutsägbar och rättssäker tillståndsprocess är välkommet och nödvändigt för att Sverige ska klara klimatomställningen och stärka vår konkurrenskraft. Vi delar ambitionen att förenkla för företag som vill utvecklas eller etablera sig i Sverige.

Propositionen är dock alltför svag. Man plockar bara ut en liten skärva av Miljö- tillståndsutredningen (SOU 2024:98), gör inga helhetsreformer av tillståndsprocesserna och ger dessutom inte myndigheten det helhetsansvar den bör ha.

Ett för snävt uppdrag för den nya myndigheten

Regeringens förslag innebär att den nya miljöprövningsmyndigheten i ett första skede endast ska ta över de uppgifter som i dag handläggs av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Miljö- tillståndsutredningens ursprungliga och mer långtgående förslag var att skapa en helt ny, samlad prövningsorganisation som även skulle överta den prövning som i dag sker i första instans hos mark- och miljödomstolarna.

Att, som regeringen föreslår, genomföra reformen stegvis och initialt ge myndigheten ett begränsat uppdrag riskerar att cementera en fragmentiserad struktur och skapa nya administrativa gränsdragningar. Flera remissinstanser har under beredningen av förslaget avrått från en stegvis implementering och i stället förordat att all prövning flyttas till den nya myndigheten. Regeringen drar bara ut på tiden med den här lösningen.

Genom att från start ge Miljöprövningsmyndigheten ett bredare ansvar, som även inkluderar de ärenden som i dag är ansökningsmål hos mark- och miljödomstolarna, skapas en myndighet med den samlade expertis och det helhetsgrepp som krävs för att på allvar förkorta handläggningstiderna och öka förutsägbarheten. Att renodla domstolarnas roll till att vara en överprövningsinstans är en central del av reformen som inte bör skjutas på framtiden.

Regeringen bör därför vidta åtgärder för att säkerställa att Miljöprövningsmyndigheten ges ett bredare och mer samlat ansvar än vad som aviseras i propositionen, i linje med Miljötillståndsutredningens förstahandsförslag.

Kontaktpunktsfunktion

Parallellt med inrättandet av den nya myndigheten har Sverige, för att implementera EU:s förordningar om kritiska råmaterial och nettonollindustri, utsett sex olika länsstyrelser till att agera som ”kontaktpunkter” för strategiska projekt. Dessa kontaktpunkter ska underlätta och samordna tillståndprocessen för projektägare.

Denna lösning går stick i stäv med ambitionen om att skapa ”en dörr in” för verksamhetsutövare. Det är inte logiskt att inrätta en nationell expertmyndighet för miljöprövning men samtidigt placera den viktiga lotsfunktionen för de mest strategiska industriprojekten på regional nivå hos ett antal länsstyrelser.

För att skapa ett genuint sammanhållet och effektivt system bör ansvaret som nationell kontaktpunkt samlas hos den nya miljöprövningsmyndigheten. Det är en bredare roll man bör ha även bortom implementeringen av nämnda förordningar, där myndigheten agerar som en enkel kontaktväg och har ett tydligt serviceuppdrag där man arbetar tillsammans med näringslivsaktörer för att förenkla inför ansökningar och under processer.

Avsaknad av reformer av övriga tillståndprocessen

Att den nya myndigheten inrättas utan att man går vidare med andra viktiga delar av Miljötillståndsutredningen är mycket svagt agerat av regeringen. Myndighetens roll blir mycket svagare och oklar utan tillhörande systemreformer.

Utredningen innehöll flera delar där den nya myndighetens position skulle bli mycket tydligare om de hade genomförts samtidigt, exempelvis att processen ska börja med att sökande begär ett yttrande från myndigheten om vad som krävs i ansökan. I dag görs ansökan först och så måste man komplettera om detaljer har missats, vilket kräver att den sökande gissar sig till kraven.

Att korta instanskedjan vid överklagande och att förändra vilka myndigheter som har överklaganderätt av miljötillståndsbeslut och ur vilka aspekter de får väcka talan hade också varit naturliga reformer att genomföra tillsammans med införandet av en ny myndighet.

Att regeringen inte lyckats hantera dessa exempel och i stället inför den nya myndigheten i ett vakuum utan att ens vara nära att lägga fram övriga lagförslag visar på att tillståndsfrågan är lågt prioriterad och att man saknar förmågan att gå vidare med de konstruktiva och bra förslag utredningen presenterat.

Lokal förankring

Införandet av den nya miljöprövningsmyndigheten och förflyttning av ansvar från bl.a. länsstyrelserna innebär en centralisering jämfört med dagens situation. För att undvika riskerna det innebär behöver den nya myndigheten säkerställa att det finns arbetssätt och rutiner för att fånga upp lokala perspektiv i bedömningarna så att man har kännedom om det lokala näringslivet och den regionala utvecklingen i sitt arbete.

Rickard Nordin (C)

Stina Larsson (C)

Anders Karlsson (C)

Helena Lindahl (C)

Anders Ådahl (C)